

# **Szkolny Program Profilaktyki Szkół Ponadgimnazjalnych**

**w Ośrodku Szkolno-Wychowawczym dla  
Niestyszających i Słabostyszających w Lublińcu**

## WSTĘP

W roku szkolnym 2009/2010 **Program profilaktyki** został poddany ewaluacji po 3 latach od jego wdrożenia do realizacji w Szkołach Ponadgimnazjalnych funkcjonujących w ramach Specjalnego Ośrodka Szkolno - Wychowawczego dla Nieśłyszących i Słabosłyszących w Lublińcu. Po przeprowadzeniu badań wśród nauczycieli i uczniów stwierdzono, iż należy położyć większy nacisk na eliminowanie agresji oraz przemocy fizycznej i słownej wśród społeczności uczniowskiej a także zwrócić szczególną uwagę na respektowanie przez uczniów zakazu palenia tytoniu na terenie Ośrodka.

Uczniowie Szkół Ponadgimnazjalnych w naszym Ośrodku to młodzież niepełnosprawna w wieku 15 - 24 lat, charakteryzująca się różnym stopniem i rodzajem niepełnosprawności, nierzadko z niepełnosprawnością sprzężoną. Wielu z nich pochodzi ze środowisk niezamożnych lub dysfunkcyjnych, a co za tym idzie - wcześniej zetknęła się z patologiami życia społecznego. Nierzadko uczniowie powielają wzorce zachowań charakterystyczne dla ich środowiska rodzinnego i społecznego. Dlatego ważnym jest aby nauczyciele/wychowawcy poznali środowiska swoich uczniów w celu dostosowania swoich oddziaływań w taki sposób, aby jednocześnie kształtując postawę swojego wychowanka, uodpornić go na negatywne wpływy bliskiego mu otoczenia. W celu kompleksowych oddziaływań profilaktycznych należy w miarę możliwości wdrażać do zaangażowania rodziców naszych uczniów, wyposażając ich jednocześnie w niezbędną wiedzę z zakresu wychowania i szeroko pojętej profilaktyki. Współpraca wszystkich nauczycieli, samodoskonalenie się oraz korzystanie z pomocy instytucji wspomagających gwarantuje sukces pedagogiczny na miarę indywidualnych możliwości percepcyjnych i psychofizycznych naszych uczniów.

**Program profilaktyki Szkół Ponadgimnazjalnych jest wynikiem diagnozy, w której uwzględniono potrzeby rozwojowe uczniów, potrzeby wynikające ze specyfiki środowiska szkoły oraz przemian społeczno – ekonomicznych w kraju.**

## I. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Program profilaktyki w Szkołach Ponadgimnazjalnych kieruje się celami i zadaniami zawartymi w Statucie Ośrodka, Programie wychowawczym oraz wytycznymi zawartymi w:

1. Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483).
2. Konwencji o Prawach Dziecka z dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526 i 527).
3. Ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329 ze zm.).
4. Ustawie o ochronie zdrowia psychicznego z dn. 19.08.1994 r.
5. Ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi 26.10.1982 r.
6. Ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii z dn. 24.04.1997 r.( zm. z 29.07.2005r. Nr 179.poz.1485)
7. Ustawie o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych z dn. 09.11.1995r.
8. Rozporządzeniu MENiS z dn. 31 stycznia 2002 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół.
9. Rozporządzeniu MENiS z dnia 26 lutego 2002 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół .
10. Rozporządzeniu MENiS z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniem.
11. Rozporządzeniu MENiS z dnia 7 stycznia 2003 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno - pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.
12. Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 sierpnia 1999 r. w sprawie sposobu nauczania szkolnego oraz zakresu treści dotyczących wiedzy o życiu seksualnym człowieka.

## II. POJĘCIE PROFILAKTYKI

Profilaktyka to chronienie ucznia przed zakłóceniami w rozwoju, przed podejmowaniem zachowań hamujących lub zakłócających ten rozwój, tzw. zachowań ryzykownych.

Profilaktyka to proces wspierający zdrowie psychiczne i fizyczne poprzez pomoc i towarzyszenie uczniowi w zdobywaniu wiedzy o zagrożeniach dla zdrowia oraz w nabywaniu umiejętności przeciwdziałania tym zagrożeniom.

## III. CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

1. Stworzenie bezpiecznej, ciepłej atmosfery w szkole.
2. Ograniczenie zachowań agresywnych i przemocy wśród uczniów.
3. Poznanie się wzajemne i budowanie zaufania.
4. Wzmocnienie poczucia wartości własnej uczniów.
5. Nauka i wyćwiczenie zachowań asertywnych.
6. Wzbudzenie w uczniach poczucia odpowiedzialności za własne zdrowie.
7. Nabycie przez uczniów umiejętności radzenia sobie ze stresem.
8. Uświadomienie szkodliwości stosowania używek oraz zagrożeń jakie niosą ze sobą uzależnienia.
9. Propagowanie zdrowego stylu życia.
10. Wskazywanie pożądanych wzorców zachowań.
11. Poznanie sposobów spędzania wolnego czasu .
12. Budowanie więzi ze szkołą.
13. Wyposażanie rodziców w wiedzę pomagającą w zapobieganiu uzależnieniom własnych dzieci.

Wychowanie jest procesem prowadzenia ucznia do pełni jego rozwoju poprzez:

- kształtowanie prawego charakteru
- budowanie poczucia odpowiedzialności za własny rozwój
- poznanie i przestrzeganie norm społecznych
- budowanie postawy życzliwości i szacunku do ludzi
- uświadomienie, stawianie sobie i realizowanie celów doraźnych i życiowych.

Otoczająca rzeczywistość oraz naturalne zmiany rozwojowe dzieci i młodzieży niosą za sobą pewne zagrożenia dla młodego człowieka. Przeciwdziałanie tym zagrożeniom lub ich osłabienie jest ważne dla wychowania należy jednak do **profilaktyki**.

**Program szkolnej profilaktyki jest częścią programu wychowawczego szkoły. Jest on odpowiedzią na pojawiające się zagrożenia i problemy.**

## IV. DIAGNOZA ŚRODOWISKA SZKOLNEGO

1. **Ewaluacji** Szkolnego Programu Profilaktyki dokonano na podstawie dokonanej diagnozy sytuacji dydaktyczno-wychowawczej w szkole za kres lat 2007 - 2010 przy użyciu narzędzi:
  - analiza wyników ankiet dotyczących problematyki uzależnień ( narkomania, alkoholizm, nikotynizm, klimat szkoły );
  - obserwacja uczniów na zajęciach dydaktycznych, praktycznych, pozalekcyjnych, wycieczkach, uroczystościach szkolnych, w bibliotece
  - szkolnej, na korytarzach w czasie przerw, na boiskach i halach sportowych, w internacie, drodze do i ze szkoły;
  - analiza osiągnięć szkolnych uczniów– zapisy w dziennikach lekcyjnych;
  - analiza dokumentacji pedagoga szkolnego;
  - konsultacje i rozmowy z nauczycielami i wychowawcami klas;
  - wnioski i postulaty wynikające z posiedzeń Zespołu wychowawczo – profilaktycznego.
2. **Na podstawie diagnozy i ewaluacji stwierdzono występowanie takich zjawisk problemowych jak:**
  - palenie papierosów,
  - wagary,

- kryzysy rozwojowe,
- trudności w uczeniu się,
- przypadki stosowania przemocy,
- brak umiejętności racjonalnego wykorzystania wolnego czasu.

Na wyżej wymienionych zjawiskach koncentrować się będzie praca profilaktyczno-wychowawcza w latach szkolnych 20010/20013,

natomiast obszary:

- profilaktyka uzależnień od środków psychoaktywnych,
  - profilaktyka multimedialna,
  - promocja zdrowego stylu życia,
  - edukacja społeczno-prawna,
  - wspieranie rozwoju osobistego
- realizowane będą w dotychczasowym zakresie.

### **3. Efektywność pracy w zakresie oddziaływań profilaktyczno - wychowawczych.**

Ewaluacja programu wychowawczo-profilaktycznego za lata 2007 - 2010 wykazała:

- spadek zachowań agresywnych,
- zmniejszenie ilości dokonywanych przestępstw przez uczniów,
- zwiększenie świadomości uczniów w kwestii używania środków psychoaktywnych.

## **V. ZAŁOŻENIA SZKOLNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI**

- Aktywizacja i integracja uczniów przy realizacji wspólnych zamierzeń.
- Rozwój aktywności uczniów poprzez udział w planowaniu, organizowaniu i przygotowaniu imprez klasowych, szkolnych, wycieczek, wyjść itp.
- Podejmowanie działań na rzecz środowiska szkolnego poprzez udział w pracach zainicjowanych przez Samorząd uczniowski, współorganizowanie imprez ogólnoszkolnych.
- Włączanie (w miarę możliwości) rodziców do realizacji zadań wychowawczo profilaktycznych.
- Udział w konkursach, prezentowanie dorobku na forum szkoły, w środowisku lokalnym.
- Stworzenie warunków do rozwoju indywidualnych zainteresowań i uzdolnień uczniów.
- Dalsze diagnozowanie potrzeb uczniów i wspieranie ich indywidualnego rozwoju.
- Monitorowanie zachowania uczniów i przeciwdziałanie niekorzystnym zachowaniom.

### **1. Czynniki ryzyka wpływające na powstanie zachowań destrukcyjnych:**

- słaba więź z rodziną i szkołą
- niepowodzenia szkolne
- brak dezaprobaty dla zachowań destrukcyjnych wśród rówieśników i dorosłych
- konflikty i doświadczenie izolacji
- brak celów życiowych
- wczesna inicjacja zachowań ryzykownych (palenie tytoniu, używanie alkoholu, narkotyków, leków, wczesna aktywność seksualna, zachowania przestępcze i agresywne)
- łatwość zdobycia substancji psychoaktywnych
- kryzysy rozwojowe.

### **2. Czynniki chroniące przed zachowaniami destrukcyjnymi:**

- Silna więź emocjonalna z rodziną.
- Zainteresowania nauką i własnym rozwojem.
- Poszanowanie prawa, norm, wartości i autorytetów.
- Przynależność do pozytywnej grupy rówieśniczej (klasa).
- Stały kontakt i opieka sprawowana przez kompetentną osobę dorosłą.
- Umiejętność radzenia sobie z trudnościami i poczucie własnej skuteczności.
- Dezaprobaty dla zachowań odbiegających od norm społecznych.

## **VI. METODY I FORMY REALIZACJI**

DZIAŁANIA INFORMACYJNO- EDUKACYJNE: mini wykład, spotkania ze specjalistami, filmy, praca w oparciu o tekst, audycje radiowe i telewizyjne, gazetki ściennie, burza mózgów, dyskusja, symulacja różnych sytuacji życiowych w formie dramy, praca w małych grupach, gry i zabawy dydaktyczne, wycieczki tematyczne, przedstawienia teatralne, konkursy, quizy i happeningi, pedagogizacja rodziców, szkolenia nauczycieli.

DZIAŁANIA ALTERNATYWNE: koła zainteresowań, wycieczki, festyny, zajęcia i zawody sportowe.

DZIAŁANIA INTERWENCYJNE: interwencja w środowisku domowym i szkolnym ucznia, interwencja w sytuacji kryzysu rozwojowego, pomoc psychologiczno-pedagogiczna, kierowanie na specjalistyczną terapię indywidualną i grupową.

## **VII. OBSZARY DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH**

### **I. PROFILAKTYKA UZALEŻNIEŃ**

1. Profilaktyka alkoholowa.
2. Profilaktyka narkotykowa.
3. Profilaktyka nikotynowa.

### **II. PROFILAKTYKA MEDIALNA**

1. Edukacja multimedialna.
2. Kultura czasu wolnego.

### **III. PROMOCJA ZDROWEGO STYLU ŻYCIA**

1. Profilaktyka HIV/AIDS.
2. Edukacja seksualna.
3. Edukacja zdrowotna.
  - a. Higiena osobista i otoczenia.
  - b. Kształtowanie postawy dbania o własne zdrowie.

### **IV. EDUKACJA SPOŁECZNO – PRAWNA**

1. Edukacja prawna – przeciwdziałanie przemocy i agresji.
2. Kultura osobista.

### **V. WSPOMAGANIE ROZWOJU OSOBISTEGO**

1. Psychoedukacja.
2. Radzenie sobie ze stresem.
3. Zaburzenia łaknienia.

# IX. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH

## I. PROFILAKTYKA UZALEŻNIEŃ

ZADANIA	FORMY REALIZACJI	OSOBY ODPOWIEDZIALNE	TERMIN
<b>PROFILAKTYKA ALKOHOLOWA</b> <ol style="list-style-type: none"><li>1. Uświadomienie uczniom zagrożeń jakie niesie używanie alkoholu.</li><li>2. Wskazanie możliwości unikania zagrożeń.</li><li>3. Ujawnienie nieprawidłowych przekonań na temat spożywania alkoholu.</li><li>4. Dostarczenie wiadomości o tworzeniu się uzależnienia.</li><li>5. Uczenie podejmowania racjonalnych decyzji związanych z alkoholem.</li><li>6. Przekazanie informacji o instytucjach zajmujących się pomocą osobom z problemem alkoholowym.</li></ol>	pedagogizacja rodziców gazetki ścienne ulotki informacyjne prace plastyczne, krzyżówki tematyka lekcji wychowawczych projekcja filmów profilaktycznych	psycholog/pedagog, specjaliści ds. uzależnień, wychowawcy, nauczyciele, pielęgniarka	w trakcie roku szkolnego
<b>PROFILAKTYKA NARKOTYKOWA</b> <ol style="list-style-type: none"><li>1. Przekazanie ogólnych informacji o typach i specyfice działania środków uzależniających.</li><li>2. Przekazanie wiedzy o bezpośrednich zagrożeniach związanych z odurzaniem się.</li><li>3. Dostarczenie wiadomości o tworzeniu się uzależnienia.</li><li>4. Ujawnienie nieprawidłowych przekonań na temat narkotyków.</li><li>5. Uczenie umiejętności odmawiania –kształcenie postawy asertywnej.</li><li>6. Przekazanie informacji na temat miejsc i form udzielania pomocy zgodnie z prawnymi konsekwencjami kontaktu z narkotykami.</li></ol>	apel z okazji Światowego Dnia AIDS i Dnia bez papierosa, lekcje o tematyce prozdrowotnej: „Wpływ tytoniu na zdrowie psychiczne i fizyczne” , ankieta „Sylwetka palacza” prelekcja na temat uzależnień	psycholog/pedagog specjaliści ds. uzależnień, wychowawcy, nauczyciele, pielęgniarka	w trakcie roku szkolnego
<b>PROFILAKTYKA NIKOTYNOWA</b> <ol style="list-style-type: none"><li>1. Przekazanie wiedzy o szkodliwości palenia.</li><li>2. Uświadomienie praw osób niepalących.</li><li>3. Kształtowanie przekonań o tym, że palenie jest coraz mniej akceptowane.</li><li>4. Uświadomienie wpływu rówieśników na palenie i niepalenie papierosów.</li><li>5. Rozwijanie umiejętności skutecznego odmawiania.</li><li>6. Ujawnienie nieprawidłowych przekonań na temat palenia papierosów.</li><li>7. Przekazywanie informacji na temat jak rzucić palenie.</li></ol>	konkurs wiedzy o uzależnieniach, egzekwowanie zakazu palenia na terenie szkoły, rozmowy indywidualne z uczniami	pedagog/psycholog, specjaliści ds. uzależnień, wychowawcy, nauczyciele, pielęgniarka, dyrekcja	w trakcie roku szkolnego

## II. PROFILAKTYKA MULTIMEDIALNA

ZADANIA	FORMY REALIZACJI	OSOBY ODPOWIEDZIALNE	TERMIN
<b>EDUKACJA MULTIMEDIALNA</b> 1. Kształtowanie umiejętności korzystania ze środków masowego przekazu. 2. Nauka asertywności i krytycyzmu wobec mass mediów. 3. Przeciwdziałanie negatywnym wpływom mediów. 4. Zapobieganie uzależnieniom tj. „teleholizm”, „komputeroholizm”, „internetoholizm” i komórkomani. 5. Dostarczanie informacji na temat środków masowego przekazu. 6. Ukazywanie wpływu mass mediów na postawy oraz zdrowie fizyczne i psychiczne człowieka. 7. Nabywanie umiejętności racjonalnego wykorzystania czasu wolnego. 8. Ukazanie wpływu treści pornograficznych na psychikę młodzieży.	pedagogizacja rodziców, tematyka lekcji wychowawczych, projekcja filmów profilaktycznych, gazetki ścienne	dyrekcja, wychowawcy, nauczyciele, pedagog/psycholog	w trakcie roku szkolnego
<b>KULTURA CZASU WOLNEGO</b> 1. Zapoznanie z formami spędzania wolnego czasu. 2. Uświadomienie różnic między wypoczynkiem biernym a czynnym. 3. Motywowanie do aktywności i uczestnictwa w kulturze. 4. Rozwijanie zainteresowań i umiejętności uczniów. 5. Angażowanie uczniów w prace na rzecz szkoły i aktywnego uczestnictwa w życiu szkoły.	lekcje wychowawcze, lekcje przedmiotowe, kółka zainteresowań, imprezy szkolne	dyrekcja, wychowawcy, nauczyciele, pedagog/psycholog, opiekunowie kół, zainteresowań	w trakcie roku szkolnego

## III. PROMOCJA ZDROWEGO STYLU ŻYCIA

ZADANIA	FORMY REALIZACJI	OSOBY ODPOWIEDZIALNE	TERMIN
<b>PROFILAKTYKA HIV/AIDS</b> 1. Wyjaśnienie pojęć HIV i AIDS. 2. Ustalenie wiedzy na temat dróg szerzenia się zakażeń HIV. 3. Rozwinięcie umiejętności odróżniania zachowań ryzykownych od bezpiecznych form kontaktu z osobami zakażonymi. 4. Rozwinięcie postawy empatii oraz akceptacji wobec osób chorych. 5. Zapoznanie z objawami chorobowymi. 6. Przekazanie informacji na temat instytucji wspomagających.	tematyka lekcji wychowawczych, projekcja filmów profilaktycznych, gazetki ścienne i ulotki informacyjne, uczestnictwo uczniów w konkursach i olimpiadach	psycholog/pedagog, specjaliści ds. uzależnień, nauczyciele, pielęgniarka	w trakcie roku szkolnego
<b>EDUKACJA SEKSUALNA</b> 1. Uświadomienie warunków, które sprzyjają bliskim kontaktom z drugą osobą. 2. Uczenie podejmowania odpowiedzialnych decyzji związanych z seksem. 3. Kształtowanie umiejętności wyboru postawy abstynencji seksualnej. 4. Uświadomienie konsekwencji przypadkowych kontaktów seksualnych. 5. Dostarczenie informacji na temat takich zagadnień jak: planowanie rodziny, aborcja, adopcja.	tematyka lekcji wychowawczych, projekcja filmów profilaktycznych, lekcje „Wychowanie do życia w rodzinie”, Rozmowy indywidualne z uczniami	psycholog/pedagog, specjaliści, wychowawcy, nauczyciele, pielęgniarka	w trakcie roku szkolnego

<p><b>EDUKACJA ZDROWOTNA</b>  <b>Higiena osobista i otoczenia</b>  1. Zapoznanie uczniów z zasadami przestrzegania higieny osobistej i otoczenia.  2. Podkreślenie wpływu aktywności fizycznej na zdrowie.  <b>Kształtowanie postawy aktywnego dbania o własne zdrowie</b>  1. Podnoszenie świadomości uczniów w zakresie dbania o zdrowie.  2. Wdrożenie do badań okresowych i kontrolnych.  3. Uświadomienie znaczenia aktywności fizycznej.  4. Wyposażenie uczniów w wiedzę potrzebną do kształtowania zdrowego stylu życia oraz działania na rzecz ochrony i promocji zdrowia.  5. Propagowanie zdrowego stylu życia.  6. Zachowanie bezpieczeństwa w górach.</p>	<p>lekcje wychowawcze i przedmiotowe, lekcje, WF, Profilaktyczne badania stomatologiczne</p>	<p>psycholog/pedagog, specjaliści, wychowawcy, nauczyciele, pielęgniarka</p>	<p>w trakcie roku szkolnego</p>
--	--	--	---------------------------------

#### IV. EDUKACJA SPOŁECZNO – PRAWNA

ZADANIA	FORMY REALIZACJI	OSOBY ODPOWIEDZIALNE	TERMIN
<p><b>EDUKACJA PRAWNA –PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY I AGRESJI</b>  1. Zapoznanie ze zjawiskiem agresji i przemocy.  2. Analiza przyczyn i skutkowa agresji i przemocy.  3. Ujawnienie nieprawdziwych mitów na temat przemocy.  4. Przekazanie informacji na temat osób i instytucji wspomagających.  5. Nauka radzenia sobie z własną agresją.  6. Zapoznanie z konsekwencjami naruszania prawa.  7. Przedstawienie procedur postępowania w sytuacjach zagrożenia zdrowia i Życia oraz łamania prawa na terenie szkoły.  8. Podejmowanie działań na poziomie klasy ukierunkowanych przeciwko agresji i przemocy.  9. Zapobieganie aktom niszcycielstwa i wandalizmu w szkole, wdrażanie uczniów do poszanowania cudzej pracy na rzecz szkoły.  10. Objęcie pracą wychowawczą uczniów, którzy popadli w konflikt z prawem.</p>	<p>lekcje wychowawcze i przedmiotowe, praca indywidualna ze sprawcami i ofiarami przemocy i agresji, pedagogizacja rodziców, spotkania z pracownikami Komendy Powiatowej Policji w Lublińcu, współpraca z kuratorami sądowymi, prokuratorem, policją, dyscyplina w pełnieniu dyżurów nauczycielskich, konsekwencje w egzekwowaniu, ponoszenia kosztów związanych z naprawą uszkodzonego mienia.</p>	<p>wychowawcy, nauczyciele, psycholog, pedagog, dyrekcja, wychowawcy, nauczyciele, psycholog, pedagog, dyrekcja</p>	<p>w trakcie roku szkolnego</p>
<p><b>KULTURA OSOBISTA</b>  1. Kształtowanie kultury osobistej uczniów.  2. Uczenie zasad „savoir - vivre”  3. Przypomnienie i wdrożenie zasad dobrego zachowania.  4. Kształtowanie świadomości i samooceny w przestrzeganiu określonych norm postępowania.</p>	<p>lekcje wychowawcze i przedmiotowe, pedagogizacja rodziców</p>	<p>dyrekcja wychowawcy, nauczyciele, psycholog, pedagog</p>	<p>w trakcie roku szkolnego</p>

#### V. WSPOMAGANIE ROZWOJU OSOBISTEGO

ZADANIA	FORMY REALIZACJI	OSOBA ODPOWIEDZIALNA	TERMIN
<p><b>PSYCHOEDUKACJA</b>  1. Budowanie poczucia własnej wartości.  2. Kształtowanie umiejętności porozumienia się z ludźmi.  3. Rozwijanie umiejętności asertywnych.  4. Nabywanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach konfliktowych.  5. Uświadomienie znaczenia niewerbalnego porozumiewania się.  6. Poznawanie barier komunikacyjnych.  7. Zachęcanie uczniów do kształtowania własnego charakteru poprzez podejmowanie różnych zobowiązań i ich realizację.  8. Ćwiczenie umiejętności funkcjonowania i współpracy w grupie.  9. Kształtowanie umiejętności podejmowania decyzji.  10. Rozpoznawanie własnych zdolności i umiejętności.</p>	<p>tematyka lekcji wychowawczych, rozmowy indywidualne, wyjazdy integracyjne, wycieczki klasowe, zajęcia integracyjne</p>	<p>dyrekcja, wychowawcy, nauczyciele, pedagog, psycholog</p>	<p>w trakcie roku szkolnego</p>



<b>RADZENIE SOBIE ZE STRESEM</b> 1. Rozpoznanie oznak, źródeł i istoty stresu. 2. Rozwijanie umiejętności radzenia sobie z napięciem pojawiającym się w trudnych sytuacjach. 3. Zapoznanie ze sposobami unikania nadmiernego stresu i sytuacji stresującej.	tematyka lekcji wychowawczych, zajęcia relaksacyjne	wychowawcy, nauczyciele, pedagog, psycholog	w trakcie roku szkolnego
<b>ZABURZENIA ŁAKNIENIA</b> 1. Rozpoznanie symptomów anoreksji, bulimii i kompleksowego objadania się. 2. Zapoznanie z przyczynami i skutkami niewłaściwego stosunku do jedzenia. 3. Przekazanie informacji o sposobach i miejscach leczenia. 4. Ukształtowanie postawy krytycznej wobec mody na typy sylwetki damskiej i męskiej. 5. Zapoznanie z zasadami racjonalnego odżywiania się.	tematyka lekcji wychowawczych, gazetki ścienne, ulotki informacyjne	dyrekcja, wychowawcy, nauczyciele, pedagog, psycholog	w trakcie roku szkolnego
<b>ZAPOBIEGANIE NIEPOWODZENIOM SZKOLNYM</b> 1. Zapoznanie z zasadami skutecznego uczenia się i zapamiętywania. 2. Przekazanie informacji na temat technik pracy umysłowej. 3. Zapobieganie niepowodzeniom szkolnym poprzez wdrożenie do systematycznej nauki. 4. Wzbudzanie motywacji do nauki.	tematyka lekcji wychowawczych, pedagogizacja rodziców	dyrekcja, wychowawcy, nauczyciele, pedagog, psycholog	w trakcie roku szkolnego

## VI. EFEKTY DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH

<b>1. Profilaktyka uzależnień.</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>uczeń posiada informacje na temat zagrożeń związanych z używaniem środków psychoaktywnych tj. papierosy, alkohol, narkotyki</li> <li>uczeń potrafi przejawiać postawę asertywną wobec środków uzależniających</li> <li>uczeń wie, z jakich form pomocy może skorzystać w przypadku problemu uzależnienia</li> </ul>	<b>6. Radzenie sobie ze stresem.</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>uczeń potrafi radzić sobie w sytuacjach trudnych</li> <li>uczeń zna sposoby radzenia sobie ze stresem i potrafi je zastosować</li> </ul>
<b>2. Profilaktyka medialna.</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>uczeń potrafi w sposób racjonalny i krytyczny korzystać ze środków masowego przekazu</li> <li>uczeń zna zagrożenia związane z niewłaściwym korzystaniem z mass mediów</li> </ul>	<b>7. Przeciwdziałanie niepowodzeniom szkolnym.</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>uczeń potrafi samodzielnie zdobywać wiedzę</li> <li>uczeń zna zasady efektywnego uczenia się</li> </ul>
<b>3. Edukacja zdrowotna.</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>uczeń wie w jaki sposób dbać o zdrowy styl życia</li> <li>uczeń ma ukształtowaną postawę wobec zagrożenia HIV/AIDS</li> <li>uczeń posiada wiedzę z zakresu zaburzeń łaknienia</li> </ul>	<b>8. Edukacja prawna.</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>uczeń rozumie konieczność przestrzegania norm regulaminowych</li> <li>uczeń zna konsekwencje naruszania norm prawnych</li> <li>uczeń ma ukształtowaną postawę wobec zjawiska agresji i przemocy</li> </ul>
<b>4. Edukacja seksualna.</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>uczeń charakteryzuje się odpowiedzialną postawą wobec własnej seksualności</li> </ul>	<b>9. Kultura czasu wolnego.</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>uczeń potrafi w sposób racjonalny i efektywny wykorzystywać swój czas wolny</li> <li>uczeń rozwija swoje umiejętności i zainteresowania</li> </ul>
<b>5. Psychoedukacja i wspieranie rozwoju osobistego.</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>uczeń wie jak komunikować się z innymi</li> <li>uczeń ma poczucie własnej wartości</li> <li>uczeń potrafi współpracować z rówieśnikami</li> <li>uczeń jest akceptowany</li> <li>uczeń potrafi wykorzystywać swoje atuty i zainteresowania</li> </ul>	<b>10. Kultura osobista.</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>uczeń zna i stosuje ogólnie przyjęte normy społeczne</li> </ul>

## X. PROCEDURA EWALUACJI

Ewaluacja dokonywana będzie pod koniec każdego roku szkolnego.

1. Ewaluacja to systematyczne badanie wartości lub cech danego programu, działania czy też obiektu uwzględniające przyjęte kryteria
2. w celu jego usprawnienia.
3. Cele ewaluacji szkolnego programu profilaktyki:

- określenie skuteczności działań wynikających z realizacji programu
  - dostosowanie programu do pojawiających się problemów i potrzeb uczniów, rodziców i nauczycieli
  - określenie możliwości kontynuowania programu w kolejnym cyklu kształcenia.
4. Problematyka badawcza:
- sprawdzenie w jakim zakresie treści programu odpowiadają potrzebom szkoły i realiom życia
  - określenie zakresu zmian i modyfikacji treści
  - rozzeznanie w jakim stopniu program profilaktyki wpływa na jakość pracy opiekuńczo- wychowawczej szkoły.
5. Kryteria ewaluacji:
- trafność wobec potrzeb uczniów i realiów szkoły
  - otwartość treści programowych
  - zgodność uwarunkowań programu do jego celów i treści
  - efektywność
  - spójność z działaniami opiekuńczo-wychowawczymi
6. Metody zbierania danych:
- obserwacja, wywiad, ankiety
  - wywiad
  - analiza dokumentów (plan pracy wychowawcy, dzienniczki).

# ANEKS

## Procedury postępowania nauczycieli

**1. W przypadku uzyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył 18 lat, używa alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawia nierząd, bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji, nauczyciel powinien podjąć następujące kroki:**

- Przekazać uzyskaną informację wychowawcy klasy.
- Wychowawca informuje o fakcie pedagoga szkolnego i dyrektora szkoły.
- Wychowawca wzywa do szkoły rodziców (prawnych opiekunów) ucznia i przekazuje im uzyskaną informację.
- Przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz z uczniem w ich obecności. Za spotkania sporządza notatkę, którą podpisują wszystkie osoby w niej uczestniczące. W przypadku potwierdzenia informacji zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. W toku interwencji profilaktycznej można zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udział dziecka w programie terapeutycznym.
- Jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka, dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub policję (ds. nieletnich).
- Podobnie w sytuacji, gdy szkoła wykorzysta dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkania z pedagogiem, psychologiem itp.), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły powiadamia sąd rodzinny lub policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.
- Jeżeli zachowania świadczące o demoralizacji przejawia uczeń, który ukończył 18 lat, a nie jest to udział w działalności grup przestępczych czy popełnienie przestępstwa, to postępowanie nauczyciela powinno być określone przez wewnętrzny regulamin szkoły.
- W przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przez ucznia, który ukończył 17 lat, przestępstwa ściganego z urzędu lub jego udziału w działalności grup przestępczych, zgodnie z art. 304 § 2 kodeksu postępowania karnego, dyrektor szkoły, jako przedstawiciel instytucji jest zobowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub policję.

**2. W przypadku, kiedy nauczyciel podejrzewa, że na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu lub narkotyków, powinien podjąć następujące kroki:**

- Powiadamia o swoich przypuszczeniach wychowawcę klasy i pedagoga.

- Odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego – stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie.
- Wzywa pogotowie w celu sprawdzenia trzeźwości lub odurzenia, ewentualnie udziela pomocy medycznej
- Zawiadamia o tym fakcie dyrektora szkoły oraz rodziców/opiekunów, których zobowiązuje do niezwłocznego odebrania ucznia ze szkoły.
- Sporządza notatkę o przekazaniu rodzicom dziecka będącego pod wpływem środków odurzających (notatkę podpisują rodzice). Gdy rodzice/opiekunowie odmawiają odebrania dziecka lub kontakt z nimi jest niemożliwy, o pozostaniu ucznia w szkole, czy przewiezieniu do placówki służby zdrowia, albo o przekazaniu go do dyspozycji funkcjonariuszom policji, w porozumieniu z dyrektorem szkoły/placówki decyduje lekarz po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia ucznia.
- Dyrektor szkoły zawiadamia najbliższą jednostkę policji, gdy rodzice ucznia będącego pod wpływem alkoholu odmawiają przyścia do szkoły lub kontakt z nimi jest niemożliwy, a uczeń jest agresywny bądź swoim zachowaniem daje powód do zgorszenia albo zagraża życiu lub zdrowiu innych osób.
- W przypadku stwierdzenia stanu nietrzeźwości policja ma możliwość przewiezienia ucznia do izby wytrzeźwień albo do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych – na czas niezbędny do wytrzeźwienia (maksymalnie do 24 godzin). O fakcie umieszczenia zawiadamia się rodziców/opiekunów oraz sąd rodzinny, jeśli uczeń nie ukończył 18 lat.
- Jeżeli powtarzają się przypadki, w których uczeń (przed ukończeniem 18 lat) znajduje się pod wpływem alkoholu lub narkotyków na terenie szkoły ma obowiązek powiadomienia o tym policji (specjalisty ds. nieletnich) lub sądu rodzinnego.
- Spożywanie alkoholu na terenie szkoły przez ucznia, który ukończył 17 lat, stanowi wykroczenie z art. 431 ust. 1 Ustawy z dnia 26 października 1982 r. O wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Należy o tym fakcie powiadomić policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tej instytucji.

### **3. W przypadku, gdy nauczyciel znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk, powinien podjąć następujące kroki:**

- Nauczyciel zachowując środki ostrożności zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu policji, próbuje (o ile to jest możliwe w zakresie działań pedagogicznych) ustalić, do kogo znaleziona substancja należy.
- Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu dyrektora szkoły i wzywa policję. Po przyjeździe policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i przekazuje informacje dotyczące szczegóły zdarzenia.

### **4. W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk, powinien podjąć następujące kroki:**

- Nauczyciel w obecności innej osoby (wychowawca, pedagog, dyrektor, itp.) ma prawo żądać, aby uczeń przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni (we własnej odzieży), ewentualnie innych przedmiotów budzących podejrzenie, co do ich związku z poszukiwaną substancją. Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczki ucznia – jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla policji.
- O swoich spostrzeżeniach powiadamia dyrektora szkoły oraz rodziców/opiekunów ucznia i wzywa ich do natychmiastowego stawiennictwa.
- W przypadku, gdy uczeń, mimo wezwania, odmawia przekazania nauczycielowi substancji i pokazania zawartości teczki, dyrektor szkoły wzywa policję, która przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znalezioną substancję i zabiera ją do ekspertyzy.
- Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie nauczyciel, po odpowiednim zabezpieczeniu, wzywa policję, której przekazuje substancję. Wcześniej próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo uczeń nabył substancję. Całe zdarzenie nauczyciel dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

### **5. Postępowanie wobec ucznia – sprawcy czynu karalnego lub przestępstwa:**

- Niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły i pedagoga.
- Ustalenie okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia.

- Przekazanie sprawcy (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) dyrektorowi szkoły lub pedagogowi szkolnemu pod opiekę.
- Powiadomienie rodziców ucznia-sprawcy.
- Niezwłoczne powiadomienie policji.
- Zabezpieczenie ewentualnych dowodów przestępstwa lub przedmiotów pochodzących z przestępstwa i przekazanie ich policji.

#### **6. Postępowanie nauczyciela wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego:**

- Udzielania pierwszej pomocy (przedmedycznej) przez higienistkę, a w przypadku jej nieobecności wezwanie pogotowia.
- Niezwłocznie powiadomienie dyrektora szkoły.
- Powiadomienie rodziców ucznia.
- Niezwłoczne wezwanie policji w przypadku, kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.

### **Wykaz specjalistycznych placówek**

1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, 42- 700 Lubliniec, ul. Oświęcimska 30, tel. 34/356 20 05
2. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, 42-700 Lubliniec, ul. Paderewskiego 5, tel.34/353 01 00
3. Komenda Powiatowa Policji, 42- 700 Lubliniec, ul. Oświęcimska 6, tel. 34/353 22 55
4. Prokuratura Rejonowa w Lublińcu, ul. Plebiscytowa 30 tel.34 /353 07 36
5. Pogotowie ratunkowe, tel.999, 34 3506360
6. Zespół Poradni Specjalistycznych „Integra”, 42-700 Lubliniec, ul. K. Miarki 15h, tel. 34/353 16 65
7. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Punkt Konsultacyjny w Lublińcu, ul. Oświęcimska 30, tel.34 3511461
8. Publiczna Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna w Lublińcu, ul. Sobieskiego 9, tel. 34/356 29 66
9. Wojewódzki Szpital Neuropsychiatryczny w Lublińcu, ul. Grunwaldzka 48, tel. 34/356 24 51 do 57
10. Sąd Rejonowy III Wydział Rodzinny i Nieletnich w Lublińcu, ul. Sądowa 3, tel. 34/351 51 43
11. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie ,42- 700 Lubliniec, ul. Sobieskiego 9, tel. 34/356 32 57
12. Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka, 42- 700 Lubliniec, ul. 74 GPP,tel.34/353 02 14
13. Stowarzyszenie Rodzin Abstynenckich „Klub Nadzieja”, 42- 700 Lubliniec, ul. Grunwaldzka 48, tel.34/35110 46
14. Lublinieckie Centrum Pomocy Bliźniemu „Monar- Markot” (Dom Samotnej Matki z Dzieckiem i Ludzi Bezdomnych) 42- 700 Lubliniec, ul. Kokotek 42, tel. 34/356 51 90
15. Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przestępstw, 42-200 Częstochowa, ul. Partyzantów 1/3, tel.34/368 19 13
16. Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”, tel. 0 801 12 00 02